

SZERETET

MAGYAR REF. KERESZTYÉN
CSALÁDOK KÉPES UJSÁGJA.
MEGJELENIK HAVONKÉNT.

Kiadja: **TORÖK IMRE**

kisújszállási ref. esperes-lelkész, felelős szerkesztő.

Az ujesztendő reggelén átvágtott lelkemen a szörnyű jóslat, hogy a magyar nemzetnek sohase (sem 1241, sem 1526, sem soha!) nem volt ilyen szomorú esztendje, mint lesz az 1919. Én pedig szívemet kiöntöm az Isten előtt és úgy kérem azt az örök Irgalmasságot szívemet szakgató, könnyemet fakasztó nagy imádságban, hogy ne legyen igaz ez a jóslat, hanem a borzalmak esztendői után jöjjön reánk jobb, áldott, boldogságos új esztendő!

Kisújszállás r. t. város cimere.

Kérve kérek mindenkit, aki óhajtja, hogy félbe ne szakadjon a „Szeretet“, kegyeskedjék szives adományokkal támogatni engem ezen célomban, hogy t. i. fentarthassam kis képes egyházi újságomat. Tájékoztatásul-e, vagy miért? ide iktatom, hogy újságom ez egyetlen száma, amelyet most kiadok 1100 (Egyezer-egyszáz) koronába került, tehát **minden egyes példány**, melyet kezében tart a kedves olvasó: 33, majdnem 34 fillérben van nekem. Egy esztendőben 12 hónap van!

A XIV. évfolyam.

Ha szabad volna s természetemhez tartoznék, hogy babonás legyek, azt írnam, hogy kis újságomnak 1918-iki évfolyama szerencsétlen volt. — Nehány szám jelenhetett csak meg, csonka volt nagyon: érzem, tudom: nem adhattam annyit, amennyit szerettem volna és ígértem. De hát — Isten a tanum! — nehéz idők jártak felettem és felettünk.

Emlékezem jól, hogy mikor jó 13 évvel ezelőtt megindítottam újságomat, 26 pengőforintot fizettem akkori nyomdászomnak egy hónapra s 2 forintért hordták szét a városban újságomat: ma, tessék elolvasni, amit lentebb irtam!

Pedig csudálatos bőkezűsége nyilvánult meg az én kedves olvasóközönségemnek, amint ezt a mostani szám végén közreadott kimutatás is igazolja. De hát, én Istenem, e mostani nehéz időkben — ugylátszik — még a sok is kevés.

No meg e bajon kívül, amelynek magyarázata az örületes drágaságban található, volt más baj is, amely valósággal homlokunkon ütött. A hazám sorsa. A piavei front szörnyű szétomlása. Az óriási átalakulások. A győzelem reményének fényes magasságából hogy bukunk alá a megaláztatás siri mélységébe, amitől tagjaink szinte halálra zsibbadtak, s most keselyük tépik szent Magyarországot, mint oszló halottat. Aztán egyházam sorsa?! Istenem, nem némulnak-e el sok helyt a harangok... örökre. Bethlehemi csillag jelképe, tornyaink ormán a drága csillag, nem szakad-e le, s kerül helyére kettős kereszt. Milyen sötétség lett volna, ha egykor régen lehullt volna a bethlehemi csillag a magasságból, s milyen sötétség lesz, ha a jelképe most lehull!

Ilyen körülmények közt szinte félbe akartam hagyni a „Szeretet“-et, le akartam tenni az író tollat. De, majd megszakadt a szívem, 13 évig kiküzdöttem

a létét s most hagyjam félbe, mikor a legnagyobb szükség volna rá. Jóakaróim is biztattak. Csak most ne, csak most ne! Más ujság izgat, ez csillapít. Más ujság fájdalmat költ, ez vigasztal. Más ujság sokszor durvit, szilajít, ez megszentel.

Tehát megpróbálom. Istenem, segíts! Jó emberek, ne hagyjatok el! Vigyük át a mostani rettentő időkön e szerény vállalatot, mint kicsiny hajót a viharfokon, aztán majd símák lesznek a vizek, könnyebb lesz az élet, olcsóbb a papír, meg a nyomdafesték.

Indulj, kis Ujságom! tizennegyedik évi pályautadra. Indulj Szeretet! Isten szeretele kövessen!

Két történet.

Ujév kezdetén, idő ünnepén,
Mint egybeömlik két roppant folyó,
A két esztendőtt akként nézem én,
Rohan az uj s belé enyész az ó.
Körültünk most csupán órák alatt
Százévek dolga történik, halad.
Most mondok el két nagy történetet,
Lelketek kérem, rajtam csüggjetelek.
Ki hű lélekkel rám hallgat, figyel:
Annak majd az „életben“ hinni kell,
Vigasz, erő, reménység hinni ebben;
Enyészet . . . el most! Higyjünk az életben.

I.

Az egyik élet, melyről szól a szám,
Ott kezdődött benned, kis Bethlehem,
Hol cédrus-erdő a domb hajlatán,
S a pázsit ott a völgyben zöld selyem.
Aranyszép csillag úszott fenn az égen:
Három királyok ott a messzeségben:
A pásztoroknak hallszik a beszéde:
»Föl, jertek, menjünk Ő-elébe!
És elmenének. Vittek-é neki
Lágy füvet a völgy pázsitából,
Kristályvizet paták habjából:
A lelketek hiába kérdezi,
El kell mennem e kérdés mellett,
Hiszen Neki a szívök kellett.

Nos, ugy-e nem kell megneveznem,
Ki született a nemes Bethlehemben?

Következett rá szörnyü vándorút,
A gyermek messze Egyiptomba fut.

Próbáltatásnak nem lön vége-hossza.
De, ki szent hivatásra hívta őt,
Régi hazába visszahozta.

Nagy Jeruzsálem templomában áll,
„Foglalkozik“ a nagy bölcsek között;
Nem veszett el, anyja is hitte bár,
Felette égi Atyja örködött.
Azóta így van, ezt higyjétek el,
Ki a templomba van, nem veszhet el.

Adott aztán száz drága diadall
Ő ellenségein az Ur neki.
Sátánt, kísértőt, föld porába hajt,
Farizeus hiába kergeli.
S végzett ezer szentséges nagy csodát,
Miken, ma is még, ámul a világ.
Védett, segített, másért küzdött, fáradt,
S nem épített, nem gyűjtött önmagának.
És bár jóságos, igaz s szent vala,
Özön volt mégis mindig ellensége,
Kik éltek, boldogultak általa,
Azok által lett veszte, vége.

Nézzetek csak a keresztfára,
Töviskoronás homlokára,
A vasszegekre, dárda-végre
Nézzétek, mint omlik vére!

Elég, elég! már nézni sem tudom,
Kereszten csorgó drága vérét,
Szeretném kiontani haragom,
Öldödni minden ellenségét.
Tiporni őket, akik Őt tiporták,
Kik a legszentebb életet kiolták.
Átkozottak! — tudnám kiáltani,
De nem! — Mindent meg kell bocsátani.

Fel szívünk! És szánk zengj hozsánnát,
Ezer keresztfá sem ölheti meg,
Százannyi hóhér is hiába tört rá,
Üres már a közárta sírüreg.
Feltámadott az Ur, győzött az élet
Örüljön minden lélek!

Azóta nem tudnék már hinni másban
Csak a feltámadásban.

II.

És most a másik szép történetet
Fonja mellé amannak im ez ének.
Ezt is, mint azt, tudom ösméritek,
Együtt kettő uj lesz mégis tinéktek.
Előre nem mondom, regém kiről szól,
Mert ellágyulnék, ép most, fájdalomtól.

Hol napkeleten, túl Ural-hegyen,
 Irtisz vizét kékes füzes szegi,
 Hol kócsag száll lenn, s turul odafenn
 Nagy szárnyait büszkén terjengeti:
 Ott született, akiről most regélek,
 Ott kezdődött a drága élet.
 Az Irtisz mellett, dús fü selyemén,
 Ott legel a sötét pej harci mén.
 A ménes őre, halld! bus dalt dalol,
 Hallom ezer év nagy hantja alól.
 Ha száll reájuk a csillagos éj,
 Nézd: Hadak utja! meg Göncöl-szekér!

És jött nagy utjuk ezer harci vésszel,
 Próbáltatásnak nem volt vége-hossza,
 Ám, kit az Ur küld, az sohase vész el,
 Ősi hazába visszahozza.

Eljövének sugáros napkeletről:
 Nagy sergei világverő apáknak,
 Mint a vihar leszált a fellegekből,
 Nézzétek, ott Vereckénél megálltak!
 Erős lehetsz nagyon sziklás nagy Kárpát,
 De tán erősb a kacagányos Árpád!

Hipp-hopp hírével csak tovább megyek.
 Szállnak űk is rólatok, szent hegyek!
 Hódolnak előttük három királyok,
 Nagy méltósággal űk néznek le rájok.
 Zalán, Gyeló, s Szvatopluk ott, a tól,
 Mind ű népükkel, mind alázkodók.
 Könyörgésre meghagyják mindnek éltét,
 Kíirhatták voln' végkép.

Szeretnék át a nagyroppant időn
 Közéjük szállni, oda rontani,
 Hunyászokodóknak nem kegyelmezőn
 Árpád előtt ott éltét oltani.
 Ha kardjuk akkor tette villant volna,
 Alázkodókat élre hányta volna,
 Most lelkünk búra nem hajolna.

Szeretném itt még írni lelketekbe,
 Mint mentek be az Urnak templomába,
 Hol felmagoslik Krisztus szent keresztje.
 Hogy' lett Hadur oltára árva.
 Az igazság újból felénk ragyog,
 Nem veszhet el, ki ez oltárra rogy,

Igy maradtunk meg ezer éven át,
 Harcoltunk harcot, huztunk sok igát,
 Szenvedtünk másért, másokat mi védtünk,
 Nem néztük, hogy gyengül így önnön-létünk.

És bár nemes volt és tüdő e nép,
 Meg nem számlálhatni sok ellenét.
 Fogcsatlogatva tört ránk sokszor ármány,
 Megálltunk mégis, elhagyottan, árván.
 Ám most a szívünk fájdalomra reszket;
 Ácsolják a magyarnak a keresztet.

Nézd, mint harap a nemzet szent testébe
 Gyeló, Zalán, Szvatopluk semmi népe.
 Halld, hogy ítél az a földrész halálra,
 Melynek mi voltunk védő sziklavára.
 Tudjátok-e, felőlünk mit akarnak:
 Emléke is, hogy vesszen a magyarnak.
 Keresztfánk kész, a sirunkat is ássák,
 Nagy sirt, melybe' elférjen a magyarság.
 Sziklás Kárpát jó lesz majd sirikőnek,
 Délibábos szép róna temetőnek,
 S nem lesz más, ki a magyart megsiratja,
 Csak a Duna és meg a Tisza habja.

Szegény magyart, ha leteszik a sirba,
 Hiszem, azt a sirt Isten felszakítja.
 Száz millió ellenség állhat őrt ott,
 Az Ur fellépi azt a siri hantot.
 S ha mind kicsorgott voln' is szive vére,
 Felkölt, népem! szebb, újabb dicsőségre.

Én nem tudok, óh, most se hinni másban
 Csak a fellámadásban! T. I.

Lévi.

Legendás történet summáját adom elő
 Emberi írás, de magva igazság s az igazság,
 isteni. Lévi Alfeus fia, aki másik nevén Máté-
 nak mondatott, a római császár vám- és adó-
 szedője volt, persze Zsidóországban és persze
 ezelőtt 1887 esztendővel, amikor az Ur Jézus
 megkezdendő volt tanítói pályautját.

Lévinek lánc volt nyakába vetve s a lán-
 con függött azon láda kulcsa, amelybe gyűjté
 az adógarasokat. Nehéz iga volt neki az a
 kulcsot tartó lánc, akármilyen vékony s finom-
 művű volt is. Nehéz dolog az, vámot, adót
 szedni, kivált idegen hatalom javára, amilyen
 volt például a római császár, Zsidóország le-
 igázója. Hivatalának nyügei, keserőséges küz-
 delmei közül, az emberek közül, kik csak bán-
 tották, sértegették, még átkozták is, kimene-
 kült Lévi csendet keresni a gyönyörű kis ten-
 ger, a Genezáreth partjára, hol csend van, leg-
 főlebb a habok zsonganak s fel-felröppen egy-
 egy sirálymadár.

Ott áll Lévi a tengerparton, a nap épen aláhanyatlóban volt, piros volt a víz, mintha fénylő rubbinnal lett volna beszórva, vagy mintha lángot kapott volna a habok fodra.

Még mindig a saját igája nyomakodott a terhére, mintha a lélekzés is nehezen ment volna, midőn egy rabszolganőt lát, ki tevét hajtogatott. Rongyos, szurtos ruha, beesett halvány arc, s a vállain korbácsütötte nyílt sebek, vére folyt: szegény rabszolganő!

ÁBRY KÁROLY.

Hajh, borzasztó az elnyomó hatalom, — így lázonghatott Lévi magában. De viszont meg hatalmon lenni jó, hatalmasnak lenni boldogság! Ahol ni, ott jönnek a hatalmasok. Csakugyan ott jönnek hatalmas katonák, római katonák, éresisasokkal, páncéllal mellükön, lábvérttel lábukon, paripáik körme büszkén csattog. A dárdahégyek, a nehéz kardok messze elragyognak s a centuriók, az ezredesek ezüst sisakja, alkonyi napfényben olyan, — mint a piros arany. Megfenyíteni megy a sereg a tartományban lázongó zsidókat. Im a hatalom, hatalmon lenni beh jó lehet! — így elégedetlenkedett Lévi.

A római sereg jobbról dübörgött elő, balról meg lassu, himbáló járásu tevék, száz meg száz egymás nyomában: gazdag arabnak kincsethozó karavánja. Maga az ur elől jön, a legnagyobb tevén. A tevé hátán bársony-

függönyös kis ház, benne ül a büszke ur: fekete szakála ott hullámszik fehér burnuszán, arca fényes, szeme büszkén ragyog elő, turbánja zöld selyem. Kelet drága szőnyegeit, fűszerszámaikat, gyümölcseiket, ékszeret, mi mindent visz a száz, meg száz tevé. Mind övé, a nagy uré, — gazdagnak, kincsek urának lenni jó: így forrongott a Lévi békételen lelke, mely jobban zugott, mint a habok.

A tengeren meg, aranyhabos tengeren drágaszép fehér hajó közeledett. Biborruhas evezősök meritették tündöklő habokba lapátjaikat. Csodás dal zengett a hajó felől, boldog énekesek ékes ruhákban csattogtatták a bűbajos dalt, borostyánkoszorus zenészek verték hozzá a lant, a hárfa hurjait; a hajó közepén virágbaldakin alatt valami királynő, ruhája habselyem, koronája gyémánt, — zeng a dal, zene, táncos csoport táncot lejt a hajón. Ah a vidámság, a boldog öröm ott: zajgott a Lévi lelke. Mért nem lehetek ott közöttük... És ment bibor habon arany-hajó, mint szép álom száll a lelkünk előtt...

Néhány nap multán újra tengerpartra

Abry Károly sírja.

vitte nyugtalan szívét Lévi, Alfeus fia, aki másik nevén Máténak is mondatott.

A rabszolganő, a tevehajtogató, azóta behalt a sebeibe, tán a zsarnoka új korbácsalással halálra verte.

De ime amarról halfelől zord látomány áll a Lévi szemei előtt. Megvert, futva menekülő római sereg. Behorpadva a legezüstösebb sisak, véres a páncél, törött a dárda, csorba a kard... Im a hatalom. Összerázkódott Lévi. Eltűnik a hatalom, mint alkonyaton a fény.

Dr. SZARKA ISTVÁN.

Jobbról viszontag egy szájalmas, lihegő ember jön vánszorogva, bukdosva. „A számum, a számum! Fojtó szél, mely a pusztá homokját édig felveri, sárgára festi, halálsárgára a mennyboltozatot. Szegény tevék a homokba furták orrukat a halálos vihar elől. Hiába! Mind ott fekszenek, rajtuk ezer keselyű lakmározik. Ott fekszik a nagy ur is, sárga homok temeti zöld turbánját... Ott van minden elveszve a sivatagban. Maholnap csak a csontok lehérlenek. Minden elveszett, minden, homokhegy kavarodott a kincsek fölé... Csak én így maradtam meg... A számum, a számum!...”

Lévi összeborzongott. A gazdagság hát csak addig tart, mint buborék a tenger vizét.

És jön a fehér hajó is... Vitorlája leszakadt, árboca tört, kötelei siváran lógnak. Az evezősök szederjes arccal fekszenek a fedélzeten halottan. Arcára bukva a királynő, az énekesek ajka néma, a lant, a hárfá hurjai szétszakadva és élettelen hullák a zenészek. Elhervadt a borostyán, elhalt a dal, a zene-zengés némaságra szállt, a pestis ütötte meg fekete szörnyű szárnyal a hajót... A pestis, a pestis.

És csakhogy le nem roskadt Lévi: hát eddig tart a vidámság, a boldog öröm... Csak addig tart, míg a virágszirmot vihar elragadja...

Hát hol a békesség, hol a lélek nyugodalma, hol?

És ime jön, utána kis sereg, arcán fenkölttség, mennyei fény, szeme sugára béke, egész megjelenése fenség... Lévihez lép, s mintha ismerné régen, szól: Lévi, Alfeus fia, kinek másik neved Máté. — kövess engemet.

És Máté megyen. Óh annak a hívásnak nem lehet ellenállani. S óh az a hívás békeséget ad. A Krisztus!! És megyen Máté utána, mert Jézus beszállt volt az ő szívébe..

Máté így lett tanítvány, ki irta is Őróla, Jézus Krisztus felől, az első evangéliomot.

És állok én is, állunk nagy sokan, a tenger partján, amelynek vize nem az alkonyati fénytől, de embereknek véréből piros. — A fegyver még villog, és — ami rettenetesebb, hazánk földjén. — Mintha még nem volna

Dr. Szarka István sirja
a balassagyarmati temetőben.

elég piros az a tenger. Itt hadimilliomosok cipelik kincsüket, amott vidámság zaja sérti a síralmat. Ahol mulatni, feledni lehet, az olyan helyeknek minden zuga tele.

Aki ezt látja, tudja, fontolgatja: békessége nincs. Száz meg százezer Lévi, ezek vagyunk, véres tenger partján, vér-ivó történetek szemlélői. S lelkünkben a borzalom, az aggodás, a gyász... Hol a békesség?

Nézzetek csak oda, felénk is közelit a Jé-

TÓTH KÁLMÁN.

zus, mindenkihez közelit és szól, mindenkihez szól: Kövess engem, adok tenéked békességet.

Hallod-e ezt a hívást, ezt a szót, széles világ, egész világ!?

Azon gondolkoztam valamely napon, melyik az a szó, amelyet legtöbbször kimondanak a világon ma. Isten neve tán? Imában, csak imában; meg átokban, sok átokban? Vagy az önző emberek e szava: Én!? Nem, sem egyik, sem másik. Vagy tán ez a szó: Kenyér? Vagy ez a másik: Háború? — Egyik sem. Ezt a szót mondják ma ki legtöbben: Béke! Ez van minden ajkon, minden szivben; még azon szivekben is, hol az ajak tagadná. A béke?! Ki adhatja ezt? A háborút ember adhatja. A békét csak a Krisztus. Ő száll be Lelkével a wesingtni Fehér házba, világsorsát döntő Wilson tanár, elnök szívébe. Diaz maresal, meg Fó ganarálissimus kezéből ez len-

díti ki a maresal-botot, és megáll borzalmas munkája közben a sok ágyu, tölténygyár, viszatorpannak a dübörgő Tankok, ellövik az utolsó fegyvert, halálra hörög az utolsó elesett vitéz... s aztán léssen: békesség és jóakarát az emberekhez.

Csak követni kell a Krisztust, s ő békességet ad — mint Lévinek egykor, — mindnyájunknak ma is, s az egész világnak örökké!

Ilyenformán predikáltam október 13-án.

KÁPLÁNY GYULA.

HALOTTAINK:

Madarász Imre

karczagi lelkész.

Alkalmilag arképét is közreadom az érdemes férfiúnak, aki egyházmegyénk egyik legnagyobb gyülekezetének 46 éven át volt lelkipásztora. Abádi születésű volt. Budapesten egy szanatóriumban halt meg, ott is temették el a múlt év november hó 9-én. Egy vágya lett volna, Karczagon pihenni s porladni. A vasuti igazgatóság ki is rendelte a holttestszállító vagon, de nem állott jól arra nézve, hogy a haretérről hazazuduló katonák nem dobják-e ki a vasuti kocsiból, hogy ők utazhassanak. Egyháza elhatározta porrészeinek hazahozatalát.

Az egyházmegyén tisztségeket viselt, tanácsbíró, főjegyző, esperes-jelölt is volt. Mint politikus is szerepeit, sokáig volt kerületünknek országgyűlési képviselője, egy ciklusra éppen a nagy Jókaival szemben választatott meg.

Irodalmi téren is működött: imádságos könyveket s áhítatossági műveket írt. Hatalmas szónok, nagy pap, igaz ember volt.

Áldott legyen emlékezte!

Sándor Imre

kisujszállási róm. kath. lelkész.

Nem egyházi ujságban irván felőle, azt hoztam elő a lelkemből az angol költő szavaival: Több, mint testvérem, több valál nekem! — Szegedi ember finom lelkű igazi uri ember volt. Eretneknek, minek, nem nézett engem se, más református embert se; ezért szerettem és szerettük.

Hirtelenül halt el, 51 éves korában; a múlt évi november hó 22-én pénteken, mint egykor pénteki napon halt el Megváltónk is.

Arcképét, ha megnyerhetem, közreadom, mint különben is a kisujszállási róm. kath. egyház első lelkipásztoráét.

Aludjál, nemes barát, buzgó, áldozatkész jó ember, a kereszt árnyékában, temetőtökben. Temető, kereszt, mind a te fáradhatlanságodról beszél.

Adjon Isten hozzád hasonlókat a keresztén világnak!

Kónya Gábor fiatalon elhunyt mező-turi lelkésztől, id. Balázs József és Bornemisza Sándor elhunyt érdemes tanítóinkról térszüke miatt a jövő számban fogunk megemlékezni.

Aludjanak a boldog feltámadás reménye alatt!

Bátyám ravatalánál.

Dr. Dombó Zoltán szatmári kir. ügyész meghalt 1918 szept. 18-án Budapesten.

Csak Bethániában volt ily nagy a bánat.
Hol Lázár a testvér, halálra pihent.
Ablakig felnyultak az ijesztő árnyak.
Asszonyosírás, jajszó tépte magát bent.
Hulló liliom lett ott is minden remény,
Sziklapárnás sirban a Lázár fekhelyén.

Mint kőbe írt ima élt a zord valóság:
Hogy a halál csókját nem bírja az élet.
De egy hívó szó ott sötét kapukra hág,
Nyiló koporsóra fény, napsugár téved . . .
Megtompul a sirás halál bilincse hull . . .
Az élet küszöbén áll Lázár és az Ur!

Két ezred éve már, hogy futó homokkal
Krisztus lábanyomát beverte a halál.
Örök lett a sirás a ravataloknál.
Lázárt keltő hitnek bus, törött a szárnya.
Testvéri szeretet, hű munka, nagy tudás,
Hol ravatalra dől, nincs ott feltámadás!

Dr. DOMBY ZOLTÁN.

Ki lelked kincseit osztottad szerteszét,
Tudás forrásához törted a nagy utat,
Hogy porba roskadtál, utánad ki kutat?

A fény mi homlokod tisztán glóriázta,
Ma az emlékezet siri lámpása még,
Mely az idő kezén szép csendben csak kiég

Fejfádon lengenek koszorúk, szalagok,
Mint tépett rongyai annak a zászlónak,
Mit kibontott a ma, s összehajt a holnap.

A te Bethániád üres madárfészek,
Zongorád, könyveid mozdulatlan állnak,
Port szitálnak fölé láthatatlan árnyak.

A szeretet sir csak érző szivek mélyén,
Ez a sirás is csak az élet zenéje,
Nappal, ha fölédred, elalszik estére.

Jászberény.

Dombó Béla
ref. lelkész.

HŐSI HALOTTAINK:

Fekete Andor emlékezete.

Senki se szenvedett annyit a szörnyű háboru folyamán, mint az édes anyák. Azért nevezi a költő a háborut anyák által megátkozottnak. Hajh az az édesanya is, akire most gondolok, míg e sorokat írogatom, de nehéz keresztfáját hordja a gyásznak. Te tudod, mindentudó Isten.

FEKETE ANDOR.

Hogy kísérte el legkisebb fiát idegen városba, mikor az a harctérre indult! Hogy nézett könyhálózott szemmel a fekete vonal után, füstje annak lebegő nagy gyászfátyol. — nézte, nézte, mereven, dermedten, mint egy sötét márványszobor.

A Kárpátokban fehér hóra magyar katonák piros vére hullt, Kárpátok sziklakapuján át sokan mentek a mennyországba. Így ez ifju hős is, nézzetek arcára! — Katona testvére Istenem, Te láttad, rengeteg erdőben, fekete éjszakában kereste a sírját. Jaj meg nem találta! — De — óh csudálatos végzet! Ketten elindultak ebből a szép családból, ketten: a sógor és a testvér (Dr. Domby Zoltán, kiről fentebb zeng a vers; s Fekete Pál, a vidám kedves ifju.) — Elindultak nem a sirt keresni,

azt már fel nem találják tán soha, ellenséges földön, elindultak keresni a lelkét, a más világba és fel is találták. Ott vannak már vele, hárman egy családból. Itt pedig lenn, abban a szomorú házban, özvegyek sírnak, sóhajtasok szakadnak fel szomorú szívekből . . . utánatok, miattatok, feledhetetlenek!

Káplány Gyula

tüzérezáslós.

Még égett forró tűzével a nyár. Iszonyu a hévség az Asiagón. Az ágyucső is áttüzesedett tombolt a harc, kacagott a pokol. Egy tüézrezáslós, szőke, lányos-arcu, itt volt a mi nagy iskolánkban kis-diák, ott állt az iszonyatos harcban, hol ég-föld szakadt össze szörnyű csatogásban. Ott állt, hiven az ágyuja mellett. És jött a borzasztó ágyulövedék s nézzétek: odaomlott szétszakgatott testtel a kedves ifju az ágyucsővére.

Pesti kis fiu, házamnál lakott egykor; a levegőben szálló darázstól ugy borzadt. Előérzet. Levegőben szállott az ágyulöveg is. Megölte.

Átkozzuk-e a deli hős haláláért az angol tüézert Arany János szavaival: Apadjon el a szem, mely célba vevé! — Nem! Kérjük inkább, Istenre nézve lelkünk szemeivel, kérjük az Urat, áldja meg a hőst idegen föld porában s édes szeretteit: érdemes ősz atyját, édes anyját, testvéreit, gyönyörű nagy családot vigasztalja azzal a megszentelő érzéssel, hogy vértanuja van a családnak, ki onnan felülről az égből a Hadak utjának csillagain, ezüst-gyémántos fátylon át néz le reájok s ezt a csodás szeretettel egybekötődő családot — ott is szereti, örökké szereti.

Ábri Károly hős emlékezete.

1892 február 2. — 1918 április 23.

Két sürgöny jött egy szomorúságos, egy rettentő napon egymásután. Az egyik azt hozta hírül, hogy súlyosan sebesült, a másik azt, hogy: kiszenvedett. És felsikoltott egy édesanya (ott van, Uram! szinte mindennap a Te templomodban!), és sirva borult egy édesatya a vállamra: Nincsen nekünk fiunk! — Valamely tereptanulmányra indult a két tüézertiszt, az egyik a mi hősünk: az egyik jobbra in-

dult, a másik balra, olasz hegyen: a Monte Alessin. Jött a tüzes löveg süvöltve-zugva, a hőst eltalálta, gránátszilánk még a sisakot is átaljárta . . . s aztán sürgönyözött, kétszer, a tisztikar. Orosz-fronton éveken át küzdött, a háború elejétől fogva Ábri hős. Az volt megírva róla, hogy az olasz földön érje el végzete. Szép gondozott sírjának képét katonatiszt barátai megküldték. Óh, ha láttátok volna, mint eső-kolta sirva, jajveszékelve az édesanya azt a kicsi képet, — mint ahogy én láttam!

Sirassátok meg a magyar haza vértanu hőseit, s vértanu hősnak véres-könnyel siró szeretteit!

Emléke szent, emléke áldott!

Dr. Szarka István

ezredorvos.

Még a múlt évi aug. 26-án telefonizenet érkezett hozzánk, megreszketett a szívem tőle: Dr. Szarka István Balassa-Gyarmaton váratlanul elhunyt. Még az én szívem fájdalma, az idegené, — de az édesanyjáié, atyjáié, kiknek ő volt drága reménységük s a testvércié, kiket ő szinte nem is e világba való nagy szeretettel szeretett, védett és segített. Mennyit szenvedett e derék ifju a különböző harcerekben, hány ezer sebesült sebet mosta, kötözgette; beteg katonákat önfeláldozóan gyógyította: s magát nem tarthatta meg. Nagy katonai pompával temették el halálózása helyén. Hogy sirtak tisztársai, betegek: leirhatatlan az! De senki se sirt úgy, mint szegény édes anyja s nővére. Óh, annak a könnyei s árvahodott atyja s testvéreinek könnyei nem száradnak fel tán soha. Nézzetek arcára a hősnak, nézzétek meg ime ábrázolatban legalább a sírját s hullasatokat, kik e sorokat olvassátok, egy-egy könnyet érte s gyászban kesergő szeretteiért!

Ifj. Tóth Kálmán

zászlós.

Szeptember hó 10-ik napján kora hajnalon, mikor itthon kezdődni szokott nagy iskolánkban az élet, — szörnyű csata indult az olasz fronton. Ott volt a csapatban az ambiciózus, a lelkes ifju, nemrég kedves diákunk, kinek nevét e cikk fölé jegyeztük, Milyen

kiváló volt minden dolga, csupa lélek az arca, a szeme, a beszéde. Gyönyörű jövődő bontotta szárnyait előtte. Hogy az olasz fronton mi lett azon a napon, melyről fentebb irtam: ne is kérdezzétek. Egy angol bajonet csillant meg a reggeli szürkületben . . . s aztán . . . lerogyott egy zászlós. Itthon meg sok szívet járt által, sebzett meg örökös nagy gyászra . . . az az angol szurony! Azóta egy édesanya, csak jár, csak megy, mint a bus árnyék: egy édes atya roskadozik a kereszt alatt, testvérek szép zöld babérkoszorúval ékesítik vértanu testvérük képét ott a szoba falán, örökzöld koszoru, rajta gyászba vont háromszinű szalag, könnytelt szemmel nézik.

Az olasz frontról száll a szellő, izenetet hoz egy sirtól . . . Az égről néz le egy csillag: az ő lelke!

„Dulce et decorum pro patria mori! Édes és gyönyörűségecs dolog a hazáért halni!”

Dr. Gaál János

ifju polgármesterünk.

Egy közeli nagy városból jött hozzám a hír, hogy a megüresedett polgármesteri állásra nem pályázott senki: — ki is akarna most polgármester lenni! Van-e, lehet-e, több gond, nehezebb tisztség, zaklatottabb, kitettebb helyzet, mint a polgármesteré? A testnek és léleknek energiája, romlatlan kedély, a legépebb idegzet, nagy türes — s a jövőnek erős reménye kell ehhez. Mindezeket látom én ifju polgármesterünkben, akit olyan csodálatosképen édesatyja után emelt a közbizalom a

polgármesteri székbe. Ő városunk legelső polgára! Isten adjon neki erőt, tüdő lelkét, reményt! Lásson pályája kezdetének próbáltatásai után jobb napokat s viruljon fel igazgatása alatt a mi nagyra hivatott szép kunvárosunk, Kisujszállás.

Aki pedig fiának átadta a tisztséget, azt az érdemes embert, aki pihenést kér a sok-sok küzdés, munka után, a régi nevezetes polgármestert, kinek élete valósággal összenőtt városunk ügyeivel, történetével, sokáig tartsa a megtartó Isten, hogy lássa fiát boldogan kormánykodni boldog város boldog népe fölött.

Weisz József

kisujszállási h.-rabbi jubileuma.

Volt egy tanárom, ki remek előadásaival bűbájos fénybe állította elénk az ősi Izráel történetét, vallását. De szép lehetett a szent Sion, gyönyörű Jeruzsálem! Ez ősi vallást, az első egy-isten imádás vallását, amelyből fejlett ki — a tökéletesedés felsőbb fokán, a keresztyén hit is, felette igen szeretem. Az ősi héber nyelven írott ó-szövetségi Írás egyik becses kincsem.

E vallásnak szolgálja a kedves öreg Weisz bácsi, 40-é, vagy 45 éve szolgálja az ügyet (E nehéz időkben számon se tarthatja az ember!). Küzd az ügyért, küzd a gondokkal,

derült bölcsesség sugallta szavait szeretem hallgatni, örülök, ha végig sétálhatok vele, ezer dolgom között, két-három ház-hosszat.

Ugy szeretném kérni, hogy mondja meg egyik-másik, az ő felekezetéhez tartozó ember-társunknak, hogy ne hirdessék piacunk közepén azt, hogy így-ugy: Nincs Isten! meg: Nem kell a templomba járni! meg: Nem kell az iskolákban vallást tanítani! — és pedig csak azért hirdetik ezt, mert a szerencsétlen eltántorodott népnek ez tetszik.

Isten tartsa meg és áldja meg kedves Weisz bátyám! bisz hundertcén! — nagy családjával együtt.

Esperesi körlevelemből,

amelyet lelkésztársaimhoz karácsony ünnepére hültdtem szét, közlök a szives olvasókkal egy részletet:

Lelkésztestvérek! A lelkem, a szívem könnyebbül, ha kitárhatom előttetek. Minden betűt egy könnyeseppnek vegyetek, amelyet elsír a lelkem, a szívem láthatatlanul, itt belül, — míg írok hozzátok. Magán életemben is próbáltam, de hallgasson el most kiki, magánélete kálváriájával. Mikor a Mennonszobrok zugnak, óriás kötestük tövével hallgasson a tücsök.

Debrecenbe akar — hiszen olvastátok — bevonulni a román: mappája szerint Karcagig nyulik ki tervezett országa. Kassát vijja a cseh, Hajh Pozsony — hajh Komárom! — el egész Ungvárig! — És mintha átok rossz ígérete kötné karunk s agyunk erejét, zsibbadtan nézünk, mint mikor rossz álmot tehetetlen mozdatatlanságra nyűgöz, mint szakgatják szét eleven testében, rossz keselyük szent Magyarországot.

Én Istenem, hogy lordul az ezredév ke-reke: Szvatopluk, Zalán, Gyeló ülnek csótáros lovakon, s megkushadva, hódolón, visz elébe Duna-vizet, alpári füvet az egykor diadalmas Árpád. És míg ez itt alant véghezmenendő: a Hadak útja fent bus fellegekbe rejti el magát. — Én Istenem, hiszen már ma sem lehet énekelni nemzeti imánk ama szakaszát, anélkül, hogy a lelkünk fájdalmasan meg ne vonaglanék:

„Őseinket felhozád
Kárpát szent bércére ...“

S hát tovább:

„Merre zugnak hajjai
Tiszának-Dunának
Árpád hős magzatjai
Felvirágoznak.“

És a lelkünket rázó aggodalmak, fájdalmak mellett, engem másik eszményünk: egyházunk sorsa is hervaszt.

Ilyen mi szörnyű helyzetünkben mi a teendők?

Első gondolatom, hogy alázatosan el kell hordoznunk, hogy ekkép próbáltatunk. Most ostoroz, most vesszőz az Úr, hogy fiaivá fogadjon ezután. Most ég el lángtűzben, ami pozdorja, hogy megmaradjon, ami érték. Most dörgeti felettünk fellegét az Úr, hogy öntudatra, eszméltre költson. Nagy Révész Imrénk mondásának ideje fordul: „Akkor szól a kálvinista a magyar, mint a dob: ha ütik“. Hát ütik már a dobot. Ideje, hogy szóljon.

De mit szóljunk, s eszméltre ébredve, mely munkára s milyen arányura vessük a kezünket? Hogy az ígét hatékonyan hirdetni kell és pedig a Krisztust, azt pedig, aki szintén megfeszített (mint e napokban mintegy keresztfán vonaglik minden igaz lélek) — nem kell

mondanom, hiszen annak alkalmatlan időkből való prédikálása is bibliai rendelés.

Szerintem nemcsak a házak tetejéről, de a házak falai közt is hirdetni kell az Isten ígét. Valamit tenni kell. Mit, hogyan? Mert még most ott vagyunk csak, mit egy lelkesztársamhoz intézett levelemben irtam egy költemény szavaival:

„Mi lesz az élet? Hogy lesz? Hogy leszünk?
Nem tudja senki. Csak megyünk előre“ . . .

A körlevélből ennyit!

Nem tudja senki, hogy mi vár reánk, senki más, csak a Mindentudó, aki erős hatalmával kezében tartja a sorsot és jövődőt. Nagy hiedelemmel hisszük, hogy Ő, aki eddig sem hagyta magát bizonyosság nélkül ezutánra is közelvaló Isten leszen mihozzánk. Amen.

Kegyes adományok a »Szeretet« céljaira az 1918. év végéig:

Hartyáni László	1 —	Bucsei László lelkész	10 —	Nyikos János	
Biró Károlyné	60 —	Bucsatelepi hivek	20 —	(Debreczen)	20 —
Polgár József	5 —	Karap Iza (Debreczen).	4 —	Endrédi Bálintné	
Varga Albert	4 —	Kovács Lajosné	2 —	(Kunhegyes)	3 —
Szabó Endre	5 —	Wolmuth Jenőné (Arad)	10 —	Bugyik Mihályné	1 —
Somodi Károly (T.-inoka)	6 —	özv. Molnár Bálintné		Mester József (Debreczen	
id. Ari Lajos	2 —	(Kunhegyes)	4 —	Egyház-tér 3.)	5 —
Kálmán Balázs	2 —	id. Nyikos Sándorné	10 —	Pólyik Bálint	2 —
Oláh Mihály	5 —	Farkas Imre (Turkeve)	10 —	Paksi József (Kunh.)	6 —
Kovács Kálmán	2 —	Kun Kálmán	10 —	özv. Csánki Jánosné	
Hollander Ignác	2 —	özv. Cs. Nagy Sándorné	10 —	(Rákospalota)	4 —
Rázsó Károly ny. tan.	5 —	Pál Józsefné	7 —	Steinberger Salamon	
Glázer Kálmán	4 —	Kis István	2 —	(Kőtelek)	3 —
özv. Erneszt Elek	4 —	özv. Fogarassy Józsefné	3 —	özv. Németh Sándorné	
id. Máté András	2 —	özv. Jano Péterné	4 —	(Kunhegyes)	5 —
id. Török Lajos	5 —	Polácsik József	20 —	Csikós Imréné	
Deme Máté (Kisrét)	3 —	Ábri Lászlóné	2 —	(Törökszentmiklós)	6 —
Botlik Mihály (Kunh.)	5 —	Nyitrai Endre	20 —	Dr. Magyary Kossa Géza	30 —
Szücs Mariska és Rácz		özv. Nyitrai Károlyné	10 —	Schwartz Zsigmond	6 —
Mariska	10 —	Pasztóhai Zsigmondné	4 —	Hovanyecz János	
Horváth János és Róza	10 —	Vörös Erzsike	10 —	(Pripolje)	5 —
Kása János gazda	10 —	Dorka Imre		Dr. Némethy Károly	
Törös Sándor	4 —	(Törökszentmiklós)	10 —	(Budapest)	20 —
Ari Sándor	3 —	özv. Kardos Albertné	2 —	Mátz Kálmán (Gálszécs)	5 —
id. Nyikos Sándor és neje	2 —	T. K.	2 —	Borus István gazda,	
Horváth Ferenc	4 —	Magyar Balázs		(Kunmadaras)	6 —
Igriczi Gáborné	4 —	(Törökszentmiklós)	4 —	Somodi Károly	
Pál Lajos (haretérről)	10 —	Magyar Károly		(Tiszainoka)	6 —
Kirszt Fülöp	10 —	(Törökszentmiklós)	4 —	id. Ari Lajos	2 —
Dezső Ferenc	4 —	Kullai László		Kálmán Balázs	2 —
Pajor József	6 —	(Törökszentmiklós)	2 —	Oláh Mihály	5 —
Asztalos Gyula ig.		Balácsi János		Glázer Kálmán	4 —
(Kunhegyes)	9 —	(Törökszentmiklós)	3 —	Kovács Kálmán	2 —
id. Lukács Imre		özv. Rázsó Antalné	10 —	Holländer Ignác	2 —
(Tiszaroff)	2 —	özv. Csiki Ferencné	8 —	Rázsó Károly ny. tanító	
H. Szakmáry István	2 —	özv. Gönczi Károlyné		özv. Erneszt Elekné	4 —
Schwarz Izidor	25 —	(Kunh. Ujsor-ut 725.)	10 —	ifj. Máté András	2 —
Kis Krisztina	2 —	Dr. Nánássy Endre		id. Török Lajos	5 —
Ignác Krisztina	2 —	(Turkeve)	10 —	Deme Máté (Kisrét)	3 —

Botlik Mihály (Kunh.)	5.—	Antal János és neje	3.—	Szücs Áronné	2.—	
Szücs Mariska	10.—	Szabó Mihályné	10.—	Hodossy Mária	3.—	
Sándor Teréz és társai szinielőadás jövedel- méből	4.—	Kocsis Péterné	4.—	Dózsa Lajos	3.—	
Horváth János	6.—	P. Kovács Lajos	40.—	Makai Balázsné	4.—	
Horváth Róza	4.—	Kun Farkas (Fegyvernek)	10.—	Janszi Károlyné	4.—	
Kása János	10.—	Posztós István (Bácsi)	4.—	özv. Takács Mihályné	2.—	
Törös Sándor	3.—	Tóth László ref. lelkész	20.—	Tóth Bálintné	3.—	
id. Nyikos Sándor és neje	2.—	özv. Máté Ferenczné	4.—	özv. V. Tóth Sándorné	3.—	
Horváth Ferenc emléke	4.—	Szász Ferencz	4.—	N. N.	10.—	
Igriczi Gáborné	4.—	Kun Sánkorné	4.—	Karsai Imre	4.—	
Pál Lajos harcterről	10.—	Majláth Sándor (Tsztm.)	3.—	Gelért Eszter	2.—	
Kirszt Fülöp harcterről	10.—	Balogh Sándor	2.—	Makai József	6.—	
Dezső Ferenc	4.—	Kiss Károlyné	3.—	Biró Albertné	2.—	
Pajor József	6.—	özv. Domby Zoltánné	20.—	özv. Bordács Istvánné	2.—	
Asztalos Gyula (Kunh.)	9.—	V. K.	10.—	Sáfár Lajos	2.—	
id. Lukács Imre	2.—	Madár Ármin	2.—	Csekő Lajosné	2.—	
(Tiszaroff)	2.—	Cs. Nagy Elek	6.—	Farkas Zsuzsika	2.—	
H. Szakmári István	2.—	Majláth János	4.—	Füzesi Erzsébet	2.—	
Schwartz Izidor (Kunh.)	25.—	<i>Kenderesről:</i>			Kiss Istvánné	2.—
Kis Krisztina	2.—	Molnár András	2.—	P. Szabó Istvánné	2.—	
Ignác Krisztina	2.—	Gulácsi András	2.—	Paji Istvánné	2.—	
Bucsei László lelkész	10.—	Parocai Károlyné	4.—	Nagy Zsuzsika	2.—	
Bucatepi hivek	20.—	Forró Lajos	2.—	Biró Gáborné	2.—	
Karap Iza (Debreczen)	4.—	özv. Bogdán Istvánné	3.—	Forgács Jánosné	2.—	
Kovács Lajosné	2.—	Molnár Zsigmond	2.30	Kapitány Imréné	2.—	
Wolmuth Jenőné (Arad)	10.—	özv. Varga Sándorné	2.—	özv. Fejér Mihályné	2.—	
özv. Molnár Bálintné	4.—	Sólyom László	10.—	özv. Szabó Andrásné	2.—	
(Kunh.)	4.—	Mikola Pál	2.—	özv. Kádas Andrásné	2.—	
id. Nyikos Sándorné	10.—	Füleki Imre	4.—	Cseprenyi Jánosné	1.—	
Farkas Imre (Turkeve)	10.—	Bana Alajos	2.—	özv. Cs. Nagy Istvánné	2.—	
Kun Kálmán	10.—	Mikola Jánosné	2.20	Kiss Mihály	2.—	
özv. Cs. Nagy Sándorné	10.—	Lukács Béla	1.40	Ref. olvasó egyesület	6.—	
Pál Józsefné	4.—	Forró Imre	4.—	Kacsó Jánosné	2.—	
Kim István	2.—	Lukács Lajos	2.—	özv. Szücs Andrásné	2.—	
özv. Fogarassi Józsefné	3.—	Nagy Bálint	3.—	Takács Aranka	2.—	
özv. Janó Péterné	4.—	özv. Tóth Lajosné	2.—	Ács Mária	2.—	
Földi Dániel	4.—	özv. Demeter Imréné	2.—	K. Szabó Gábor	2.—	
Majláth István	2.—	Szász Gusztáv ref. lelkész	5.—	Pap István	2.—	
Abri Károly	20.—	(Tiszakürt)	5.—	E. Katona Lajos	2.—	
özv. B. Kovács Jánosné	4.—	Fábián Ferenc (Kenderes)	2.—	Soltész Terike	2.—	
Doma Lajos (Tata)	2.—	Szücs Imréné	2.—	Marin Jakabné	2.—	
Antalfi Gyula	15.—	Máté János	5.—	D. Tóth Riszuska	2.—	
(Debreczen)	15.—	Kabai Sándor	20.—	Dézsai Sándorné	2.—	
Papp Rálint	4.—	özv. Németh Sándorné	15.—	Kun Sándorné	2.—	
(Dévaványa)	4.—	(Kunhegyes)	15.—	Csekő Juliánna	2.—	
Barta Kálmán (Karcag)	2.—	Nagy László gépész	5.—	Bartos Vilma	20.—	
L. Szabó István	10.—	Goldstein Ignác	4.—	Márta József	6.—	
(Kenderes)	10.—	Szücs Sándor	5.—	Kasza Andrásné	6.—	
Gy. Nagy László a harcterről	15.—	Oláh Sándor	5.—	(Kunhegyes)	6.—	
özv. Polus Péterné	4.—	Oláh László	4.—	Holló Ede	10.—	
Rieth Dánielné	20.—	Iréne—Ibolyka	20.—	özv. Deutsch Oszkárné	30.—	
4 előfizető Bucatelepről	8.—	Kiss Gy. Kálmán	20.—	(Budapest)	30.—	
özv. Németh Antalné	4.—	ifj. Borzsák József	20.—	Balogh Balázs	2.—	
özv. Vigh Jánosné	4.—	Antal Albert	20.—	Dr. Kiss Sámuel	20.—	
Tóth Jenőné (Érsemjén)	5.—	Sz. Balogh Lukács	4.—	Fekete Sándorné (Rét)	2.—	
Vatai István	2.—	özv. Keményfy Gyuláné	5.—	Zsengeller Kálmán	10.—	
Zsuffa Oszkárné	6.—	(Turkeve)	5.—	(Kunhegyes)	10.—	
özv. Veress Lajosné	5.—	Bartos Vilma	20.—	Cs. Szabó Lajos (Mezőtur)	6.—	
		Nagy Gábor	4.—	özv. Kádár Albertné	20.—	
		Soltész Sándorné	4.—	férje emlékére	20.—	
		Takács Jánosné	2.—	Isten áldása legyen az ada- kozókon!		
		Bodnár Jánosné	3.—			